

Изм. № 405/14.10.2026 г.

До: д-р инж. Росица Карамфилова-Благова

Министър на околната среда и водите

Адрес: София, София 1000, бул. Княгиня Мария Луиза № 22

Електронна поща: edno_gishe@moew.government.bg

СТАНОВИЩЕ НА ФОНДАЦИЯ „БЛУЛИНК“

Относно: Проект на Постановление на Министерския съвет за приемане на Устройствен правилник на Министерството на околната среда и водите със срок на консултация до 14 октомври 2026 г.

Уважаема г-жо Министър,

Фондация „БлуЛинк“ счита, че предложените промени в организацията на Министерството на околната среда и водите (МОСВ), изискват по-пълна обосновка и реална възможност за обсъждане на всички съществени последици. Необходимостта от по-ефективна администрация изисква прозрачен и аналитичен процес на избор на подходящия модел, подкрепен от данни, анализ на алтернативи и оценка на въздействието върху превенцията и контрола, достъпа на гражданите до компетентните органи и своевременното разглеждане на сигнали.

Във тази връзка, предлагаме на Вашето внимание нашия анализ и предложения.

Нормативна уредба

В доклада на МОСВ е посочено, че РИОСВ ще бъдат преструктурирани от 15 на 7. В същото време проектът на постановление урежда основно правоприемството по отношение на имущество, архиви, права и задължения, но не определя достатъчно ясно кои от съществуващите инспекции се преобразуват към всяка от седемте структури и какъв ще бъде териториалният обхват на всяка нова РИОСВ.

Този пропуск е съществен за общественото обсъждане. Териториалният обхват определя не само административната организация, а и разстоянието до контролните органи, достъпа на гражданите и местните общности до тях, както и практическата възможност за извършване на проверки на място. В публикувания пакет не е включен проект за изменение на Правилника за

устройството и дейността на РИОСВ, който урежда броя и териториалния обхват на инспекциите. Така обществеността е приканена да коментира основната структурна промяна, без да разполага с пълния модел, необходим за оценка на последиците ѝ.

Паралелно с това МОСВ посочва, че от 1 януари 2027 г. контролът по Закона за водите следва да се осъществява от РИОСВ вместо от басейновите дирекции. Съчетаването на тази промяна с териториално реструктуриране прави още по-важно предварително да се изяснят отговорностите, работните процеси и механизмите за координация между структурите.

Участие на обществеността

Срокът за представяне на становища по проекта на Постановление е 14 октомври 2026 г., а в публикуваните материали е предвидено промените да се свържат с новото разпределение на контролните функции от 1 януари 2027 г. Така периодът между края на консултацията и планираното начало на прилагането е кратък спрямо обхвата на задачите: изясняване на териториалната компетентност, приемане на необходимите нормативни актове, прехвърляне на функции и организиране на работата по новия модел. Това поражда основателен въпрос дали остава достатъчно време становищата да бъдат разгледани задълбочено и да доведат до промени в предложението.

Член 26, ал. 1 и 2 от Закона за нормативните актове закрепва принципите на необходимост, обосновадост, предвидимост и откритост и предвижда обществени консултации при изработването на нормативни актове. Член 8 от Орхуската конвенция изисква да се насърчава ефективното участие на обществеността на подходящ етап, когато възможностите за промяна все още са открити, и резултатите от участието да бъдат взети предвид във възможно най-голяма степен. Прилагането на тези принципи предполага публикуване на информацията, необходима за информирано становище, а не само на формалния проект и оценката.

Поради това МОСВ следва да публикува пълния пакет от относими материали, да даде мотивирано становище по постъпилите предложения и да обясни кои от тях са отразени в окончателните текстове. Ако необходимите нормативни решения за териториалния обхват и организацията на РИОСВ ще се приемат отделно, обществеността трябва да бъде информирана за това и да има възможност да участва в съответните процедури.

Оценка на въздействието с реални алтернативи

Предварителната оценка на въздействието разглежда два варианта: „без действие“ и приемане на предложената промяна. Не е представено съпоставимо разглеждане на други възможни решения, например укрепване на капацитета на съществуващите инспекции, преразпределяне на функции и ресурси, споделени административни услуги при запазване на регионалните контролни звена, дигитализация или поетапно обединяване само там, където анализът показва ясна необходимост.

В документите се заявяват очаквани ползи от централизацията и оптимизацията, но липсва достатъчно публикувана информация, чрез която тези очаквания да бъдат проверени. За да се оцени дали промяната ще подобри прилагането на екологичното законодателство, е необходимо да бъдат представени използваните данни и методика, както и очакваните резултати за всяка реалистична алтернатива.

По-конкретно, следва да се публикува обобщен анализ на дейността на РИОСВ, включително броя и вида на проверките, установените нарушения и предприетите мерки, административните актове и решенията по ОВОС и ЕО, броя на сигналите и времето за реакция, разпределението на контролираните обекти по територии и очакваното отражение върху разходите и ефективността. Този анализ е необходим за представяне на съпоставими показатели за работата на институциите и за последиците от предложената промяна.

Последици за достъпа до контрол и за реакцията по сигнали

Обединяването на регионални структури може да промени разстоянията до контролираните обекти и времето, необходимо за проверки на място. Това е особено важно при сигнали за замърсяване, аварийни ситуации и нарушения, изискващи своевременна реакция. В публикуваните документи не са представени достатъчно конкретни прогнози за това как ще се поддържа контролът в по-отдалечените райони и как ще се гарантира, че промяната няма да доведе до забавяне на проверките или до затруднен достъп на гражданите до компетентната инспекция.

МОСВ следва да разясни как ще бъдат организирани приемането и проследяването на сигнали, проверките на място, достъпът до информация за резултатите и координацията с общините и другите контролни органи. Необходимо е също да се посочи как ще се измерва ефективността след реформата и какви коригиращи действия ще бъдат предприети, ако се установи влошаване на резултатите.

Публичен преглед на резултатите от реформата

В проекта на Устройствен правилник са предвидени функции по координация и отчетност на контролната дейност. Тези функции следва да се използват за създаване на прозрачен механизъм за проследяване на резултатите от реструктурирането. МОСВ следва да публикува редовни и съпоставими данни за сигналите, сроковете за реакция, проверките, установените нарушения, предприетите мерки и наложените санкции, така че обществеността да може да оцени дали реформата действително подобрява прилагането на закона.

Показателите и начинът на отчитане е целесъобразно да бъдат определени предварително, а резултатите да бъдат сравнявани с изходното състояние. При установени проблеми трябва да се предвижда публично обяснение и план за коригиращи мерки.

Въз основа на изложените аргументи, предлагаме на ръководеното от Вас министерство да предприеме следните действия.

1. Да публикува проект за изменение на Правилника за устройството и дейността на РИОСВ, който ясно определя седемте инспекции, техните седалища, териториална компетентност и преобразуването на съществуващите структури.
2. Да публикува всички налични анализи, данни, методики и проучвания, използвани за обосноваване на реформата, включително съпоставими показатели за контролната дейност и очакваните резултати.

3. Да допълни оценката на въздействието с реалистични алтернативи на предложената централизация и с анализ на последиците за превенцията, проверките на място, обработването на сигнали и достъпа на обществеността до регионалните контролни органи.
4. Да изясни как реструктурирането на РИОСВ ще се съчетае с прехвърлянето на контролните функции по Закона за водите от басейновите дирекции, предвидено от 1 януари 2027 г.
5. Да осигури достатъчно време и пълна информация за съдържателно обществено участие по всички съществени елементи на реформата, включително последващите нормативни актове.
6. Да публикува обобщение на постъпилите становища и мотивирани отговори по съществените предложения и възражения, като посочи как те са отразени в окончателните актове.
7. Да въведе публично проследяване на резултатите от реформата чрез предварително определени и съпоставими показатели, включително за сигналите, времето за реакция, проверките и предприетите мерки.

Считаме, че реформа с подобен обхват не следва да бъде оценявана единствено според промяната в административната структура. Основният критерий трябва да бъде дали тя осигурява по-добра превенция, по-ефективен и навременен контрол и по-добра защита на правото на обществеността на информация и участие. Това може да бъде установено само при прозрачна обосновка, пълна нормативна уредба, реално разглеждане на алтернативите и публична отчетност за постигнатите резултати.

С уважение,

**PAVEL PAVLOV
ANTONOV**

Digitally signed by PAVEL
PAVLOV ANTONOV
Date: 2026.10.14 16:32:03 +02'00'

*Павел Антонов, PhD
Управляващ редактор
член на Управителния съвет
фондация „БлуЛинк“*